

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักการออกแบบสารเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน
4. เอกสารเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน
5. เอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการออกแบบสารเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้

การศึกษาการรับรู้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของการที่เราสัมผัส หรือได้รู้
สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา

การรับรู้เป็นขั้นแรกของการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย (cognitivedomain) ถ้า
ปราศจากการรับรู้แล้ว การเรียนรู้พุทธิพิสัยขั้นสูง ๆ ขึ้นไปย่อมเกิดขึ้นได้ยาก ในเวลาเดียวกัน
กระบวนการทางพุทธิพิสัยขั้นสูง ๆ ขึ้นไปเหล่านี้ก็มีอิทธิพลต่อการรับรู้เช่นเดียวกัน

การศึกษาเรื่องการรับรู้จะกล่าวถึงการรับรู้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การสัมผัส การชิม
การดม การบอกความรู้สึกนึกเบา และการเห็น

นักออกแบบสารจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และใช้หลักของการรับรู้ด้วยเหตุผลต่าง ๆ
ดังต่อไปนี้

1. โดยทั่ว ๆ ไป ถ้าผู้เรียนรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี ผู้เรียนก็จะสามารถจดจำได้ดีขึ้นด้วย
เบอร์แรลสันแอนด์สไตเนอร์ (Berelson and Steiner. 1964)

2. ในการเรียนควรระวังหลีกเลี่ยงการรับรู้ที่คลาดเคลื่อน (misperception) ถ้าผู้เรียน
เกิดการรับรู้คลาดเคลื่อนแล้ว เนื้อหาต่าง ๆ ก็จะถูกเข้าใจคลาดเคลื่อนด้วย หรือเรียนรู้
สิ่งผิด ๆ ไป

3. ในการใช้สื่อการสอนเนื้อหาแทนของจริง เช่น ภาพถ่ายหรือภาพวาด จำเป็นที่
จะต้องรู้วิธีวาดเนื้อหานั้น เพื่อให้ได้ความถูกต้องให้มากที่สุด ฮ็อกเบิร์ก (Hochberg. 1966)
ขยายความได้ว่า พวกภาพถ่ายหรือรูปภาพใด ๆ นั้นยังไม่มีคุณสมบัติที่จะเสนอเนื้อหา
ความจริงได้ถูกต้อง เช่น ในเรื่องขนาด เป็นต้น

หลักการรับรู้

1. การรับรู้เป็นเรื่องของการอ้างอิงมากกว่า เรามักจะได้จากการอ้างอิงกับสภาพแวดล้อมในขณะนั้นมากกว่าที่เราจะรับรู้คุณสมบัติของสิ่งเรานั้นโดยตรง
2. การรับรู้ค่อนข้างจำกัด เราจะรับรู้เพียงบางส่วนจากสิ่งที่เราเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ในขณะนั้น
3. การรับรู้มีลักษณะเป็นการจัดระบบ การรับรู้สิ่งต่าง ๆ เราจะรับรู้ในลักษณะจัดความสัมพันธ์ จัดประเภทสิ่งของ เหตุการณ์ถ้อยคำ ฯลฯ มากกว่าการรับรู้อย่างสะเปะสะปะ หรือแยกย่อย
4. การรับรู้ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสิ่งที่ผู้นั้นคาดหวัง หรือตั้งความหวังไว้ว่าจะได้รับรู้ มันจะมีอิทธิพลต่อสิ่งที่เราเลือก เราจัดและตีความสิ่งเรานั้น
5. การรับรู้ของแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม อาจแตกต่างกันออกไปแม้ว่าสิ่งนั้น ๆ มีลักษณะเช่นเดียวกัน (ฉลอง ทับศรี. 2517 : 106-113)

หลักการเกี่ยวกับการรับรู้ การรับรู้ของเรามีลักษณะเป็นการอ้างอิง รับรู้เป็นบางอย่างและเป็นระบบ ลักษณะแต่ละอย่างเหล่านี้จะเป็นแนวทางสำหรับนักออกแบบสาร การรับรู้มีลักษณะเป็นการจัดระบบหรือระเบียบ

1. การจัดเนื้อหาที่เสนอให้เป็นระบบ
 - 1.1 จัดเนื้อหาเป็นชั้น ๆ และให้ลำดับหมายเลขตามลำดับก่อนหลัง
 - 1.2 คำชี้แนะบางประเภทจะบอกตำแหน่งได้ เช่น ก่อน-หลัง มากกว่า-น้อยกว่า อันอื่น ๆ ตัดจากในทางตรงกันข้าม
2. เลือกใช้การจัดระบบที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา
 - 2.1 รูปร่างที่ออกมาในลักษณะวงกลม จะใช้แสดงเหตุการณ์ที่เป็นวัฏจักร ฤดูกาล วงจรชีวิตได้ดี
 - 2.2 เนื้อหาที่ช่วยให้เกิดการตั้งคำถาม จะมีความสัมพันธ์กระบวนการสืบสวนทางวิทยาศาสตร์

การกำหนด เตรียมการ มีผลต่อการรับรู้

1. ใช้การกำหนดสถานการณ์ เพื่อให้เกิดการรับรู้
 - 1.1 คำชี้แจงให้สังเกตหรือหาคำตอบหลังจากการดูภาพ ช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้ดูตอบสนองได้ดี
 - 1.2 หัวเรื่องจะช่วยให้ผู้อ่านคาดเดาหรือแปลข้อความในส่วนนั้นได้ดี
2. ใช้การเตรียมการเพื่อให้เกิดรับรู้อย่างอิสระ

การรับรู้ความสว่างและสี ความสว่างและสีเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของเนื้อหาที่นักออกแบบจะต้องใช้อย่างถูกต้อง หลักต่อไปนี้จะกล่าวถึงการใช้องค์ประกอบต่าง ๆ

1. สีที่มองเห็นได้ดีที่สุดคือ ขาว เหลือง และสีที่มองเห็นได้น้อยที่สุดคือ แดง น้ำเงิน ในกรณีที่สีเหล่านี้มีความเข้มเท่า ๆ กัน หลักดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการผลิตสื่อการสอนที่ต้องใช้สี โดยเฉพาะสื่อที่ต้องฉาย เช่น แผ่นโปร่งใสสำหรับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ อาจจะใช้ตัวอักษรสีเขียวเพื่อให้มองเห็นได้ไกลที่สุด แต่ก็มีได้หมายความว่าใช้สีเขียวสีเดียวไปตลอด

2. โดยทั่ว ๆ ไป คนมีความแนวโน้มที่จะเทียบเคียงสีต่าง ๆ กับอารมณ์หรือความรู้สึก สีแดงและสีเหลืองซึ่งเป็นสีนอกสุดของแถบสีจะถูกจัดเป็นสี “ร้อน” ซึ่งให้ความรู้สึก ตื่นเต้นและมีความสุข ในขณะที่สีเขียวจนถึงน้ำเงินจะถูกจัดเป็นสี “เย็น” และมีความรู้สึก สงบ สันติ และสะดวกสบาย

3. การเห็นความสว่างและสี จะได้รับอิทธิพลจากความสว่างหรือสีที่อยู่ติดกัน และคำว่า “ติดกัน” นี้ อาจจะเป็นอยู่ติดกัน หรืออยู่ในลักษณะก่อนหลัง เช่น เห็นก่อนเห็นหลัง

4. เส้นสามารถบอกสิ่งต่าง ๆ ได้จากตำแหน่งเริ่มต้น ลักษณะความโค้ง ทิศทาง ความยาว จุดเปลี่ยนทิศทาง และจุดสิ้นสุดของมัน

5. ความเข้ม (ของแสงหรือเสียง) เปลี่ยนแปลงไปตามความถี่ของสิ่งเร้า ความเข้มจะสูงสุดเมื่อความถี่อยู่ในระดับปานกลาง และความเข้มจะตกลงเมื่อความสูงขึ้นหรือลดลงจากความถี่ปานกลาง สำหรับสี่ย่านความถี่สูงสุดคือ สีเขียว-เหลือง และความเข้มจะลดลงเมื่อไปทางสีแดงและน้ำเงิน ซึ่งอยู่ริมสุดของแถบสี สำหรับเสียงความถี่ที่จะได้ยินดังที่สุดประมาณ 3,000 เฮิร์ต และความถี่สูงหรือต่ำกว่านี้จะได้ยินเบา

หลักการรับรู้นี้ว่ามีความสำคัญมาก เพราะว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้จะต้องผ่านการกระบวนการรับรู้เสียก่อน สิ่งที่จะกล่าวเกี่ยวกับการรับรู้ในบทนี้ จะเป็นอิทธิพลของการรับรู้ที่เป็นตัวกำหนดหรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

1. ความหมายของการอ่าน มีผู้รู้หลายท่านได้อธิบายความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

รัชมี บุญญสิทธิ (2526 : 29-30) ได้ให้ความหมายของการอ่าน สรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ใช้ซับซ้อนสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจตัวอักษรออกมาเป็นความคิด ความรู้สึก และจินตนาการ แล้วนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

มานิตย์ บุญประเสริฐ (2526 : 9) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ การสื่อความระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านโดยมีข้อเขียนเป็นสื่อกลาง หน้าที่ของผู้อ่านคือ การค้นหาความหมายจากข้อเขียนนั้น ๆ ผู้อ่านจะเข้าใจข้อความที่อ่านมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับ

องค์ประกอบหลายประการ เช่น ลักษณะของเรื่องที่อ่าน ประสบการณ์ระหว่างผู้อ่าน ผู้เขียน และความสามารถทางภาษา

วันเพ็ญ สุภิกิตย์ (2528 : 9) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็น กระบวนการสื่อสารความคิดจากผู้อ่านไปสู่ผู้เขียน เป็นการแปลความ สัญลักษณ์ หรือตัวอักษร ที่ใช้แทนคำพูดที่ได้ความหมายที่แจ่มชัดสมบูรณ์ โดยนำไปสัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้อ่าน หัวใจสำคัญของผู้อ่านคือ ความเข้าใจสิ่งที่อ่าน

สมพร แพร่งพิพัฒน์ (2533 : 9) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ การรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์หรือหนังสือ โดยผู้อ่านรับรู้ว่าคุณเขียน ได้สื่อสารอะไรมายังผู้อ่าน ทั้งในด้านความคิด ความหมาย ความสัมพันธ์กับสิ่งอื่นว่าคุณเขียน จะแสดงความคิดอย่างไร มีความหมายว่าอะไร เกี่ยวข้องถึงอะไรบ้าง ลำดับชั้นของการอ่าน จะเริ่มต้นตั้งแต่การทำความเข้าใจในถ้อยคำแต่ละคำ กลุ่มคำแต่ละกลุ่มคำ และเรื่องราวแต่ละ เรื่องราวที่เรียงรายต่อเนื่องกันอยู่ในย่อหน้าหนึ่ง หรือตอนหนึ่งในเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้อ่านต้องทำ ความเข้าใจไปที่ละตอนเป็นลำดับ

จากความหมายที่ผู้รู้หลายท่านกล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารความคิดจากผู้เขียนไปยังผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะต้องแปลความตัวอักษร หรือสัญลักษณ์โดยใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิม ตลอดจนทัศนคติของผู้อ่านประกอบเพื่อ ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่าง ผู้เขียนและผู้อ่าน

2. ความสำคัญของการอ่าน การอ่านมีความสำคัญต่อการศึกษาหาความรู้และการ ดำรงชีวิตประจำวันเป็นอย่างยิ่ง ดังที่มีผู้รู้หลายท่านกล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

ชุตินา สัจจานนท์ (2526 : 8-15) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านสรุปได้ว่า การอ่านช่วยพัฒนาสติปัญญาให้สูงขึ้นถ้าผู้อ่านเลือกอ่านได้อย่างมีเหตุ มีหลักเกณฑ์ แก้ปัญหา ต่าง ๆ ได้จับใจ เนื่องจากประสบการณ์ของผู้อ่าน

สมพร แพร่งพิพัฒน์ (2533 : 9) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่าน เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยทำให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา ซึ่งจะส่งผลให้มนุษย์ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำรงชีวิต และพัฒนาคุณภาพชีวิตในทางที่เหมาะสมที่ควร และทันสมัย

จะเห็นว่าการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน เพราะนอกจาก จะอ่านเพื่อความเพลิดเพลินแล้ว การอ่านยังเป็นการแสวงหาความรู้ ความคิดที่แปลกใหม่เพื่อ ให้ทันต่อเหตุการณ์ ทั้งยังเพิ่มพูนสติปัญญาของคน บุคคลที่รักการอ่านและมีความเข้าใจใน เรื่องที่อ่าน ย่อมเป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็น ประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี

3. จุดมุ่งหมายของการอ่าน การอ่านหนังสือของแต่ละคนย่อมมีจุดมุ่งหมายที่ แตกต่างกันได้มีผู้รู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

อัมพร สุขเกษม (2520 : 6) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านสรุปได้ว่า

1. อ่านเพื่อความบันเทิงหรือพักผ่อน
2. อ่านเพื่อความรู้
3. อ่านเพื่อเสริมสร้างความคิด

สมพร แห่งพิพัฒน์ (2533 : 10) ได้แบ่งความมุ่งหมายของการอ่านสรุปได้ว่า

1. การอ่านเพื่อความรู้
2. การอ่านเพื่อหาความบันเทิง
3. การอ่านเพื่อหาความคิดที่แปลกใหม่
4. การอ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ

จุดมุ่งหมายของการอ่านพอสรุปได้ดังนี้

1. การอ่านในระดับประถมศึกษา เป็นการมุ่งให้ผู้อ่านได้รู้จักคำกว้างขวางมากขึ้น
2. การอ่านนอกจากผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องราวที่ตนอ่านแล้ว ยังต้องสามารถเรียงลำดับ

เหตุการณ์ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วย

3. การอ่านมุ่งให้ผู้อ่านนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงต้องรู้จักพิจารณา

ตัดสินใจแยกความจริงและข้อคิดเห็นได้ และการตัดสินใจคิดเห็นของผู้เขียนควรตั้งอยู่บนหลักการ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่ผู้อ่านเป็นส่วนประกอบ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่านคือ เพื่อเพิ่มความรู้ ความคิด และให้ความเพลิดเพลิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมาย ความสนใจของผู้อ่านเพื่อจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง

4. ประเภทของการอ่าน ในการสอนอ่านแยกประเภทของการอ่านได้เป็น

2 ประเภท คือ

4.1 การอ่านออกเสียง คือ การอ่านตามตัวหนังสือพิมพ์ให้ผู้อ่านฟัง ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ชัดเจนถูกต้องตามหลักภาษาและความนิยม

4.2 การอ่านในใจ คือ การทำความเข้าใจกับตัวอักษร เป็นการอ่านเพื่อตัวผู้อ่านเอง ซึ่งจะได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้อ่านแต่ละคน

5. ความสำคัญของการสอนอ่านวิชาภาษาไทย การสอนอ่านมีความสำคัญต่อวิชาภาษาไทยดังนี้ (สนม ครุฑเมือง. 2523 : 3)

5.1 ช่วยให้เกิดความเข้าใจ การติดต่อสื่อสารของคนในชาติ

5.2 การสอนอ่านวิชาภาษาไทยช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ มีความเจริญงอกงามด้านจิตใจด้วย ความสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในสาขาวิทยาการอื่น ๆ

5.3 ช่วยให้ผู้อ่านไม่เป็นเหยื่อบุคคลซึ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการโฆษณาชวนเชื่อ

เอกสารเกี่ยวกับการสร้างหนังสือเสริมการอ่าน

1. ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นโดยวัตถุประสงค์เน้นไปทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน และนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้มีคติและสาระประโยชน์ (จินตนา ไบกาซูยี. 2534 : 18-20)

ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านไม่ใช่หนังสือแบบเรียนบังคับใช้ แต่ถือเป็นสื่อการเรียนชนิดหนึ่ง ที่จัดทำขึ้นให้มีเนื้อหาสาระเป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน ตามหลักสูตรของชั้นประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จัดหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นหนังสือประเภทหนึ่งที่ใช้ในโรงเรียนได้ ดังคำจำกัดความของ กระทรวงศึกษาธิการ (2522) ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่ส่งเสริมให้มีลักษณะในการอ่านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และให้มีนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น หนังสือส่งเสริมการอ่านจะมีเนื้อหาส่งเสริมความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติอันเป็นประโยชน์ตามวัยของผู้เรียน 9 ทั้งนี้อาจเรียบเรียงขึ้นเป็นเรื่องสนุกหรือสารคดี ให้ความรู้ ให้ความสนใจให้อยากอ่านมากขึ้น

ลักษณะของหนังสือที่ดีสำหรับเด็กนั้นควรมีคุณภาพที่ดี 4 ประการ คือ

1. คุณภาพการพิมพ์ ต้องพิมพ์ตัวอักษร ภาพประกอบให้ชัดเจนมีสีสันทัดงามดึงดูดความสนใจตั้งแต่หน้าปกจนจบเล่ม
2. คุณภาพการจัดหน้าและรูปเล่ม ต้องจัดให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาสำหรับเด็ก หน้าหนังสือดูโปร่งตา ไม่ทึบหรือดูแน่นจนเกินไป การใช้ตัวอักษรและขนาดต้องระมัดระวัง และเลือกให้เหมาะสมกับเรื่องและวัยของเด็ก
3. คุณภาพทางศิลปะภาพเขียนหรือภาพประกอบ ควรจะเขียนโดยให้อารมณ์แก่ผู้อ่านจริง ๆ ภาพเขียนปราณีต การใช้สีสันทันกัน ในหนังสือสำหรับเด็กนั้นบางครั้งจะต้องดูเข้มหรือดูสีสดใสไปจากข้อเท็จจริงบ้าง
4. คุณภาพในการเขียนเรื่องหรือผู้เขียน แม้คุณภาพในการผลิตจะสูงเพียงใด หนังสือเล่มนั้นจะไม่มีคามหมายเลย หากขาดนักเขียนเรื่องสำหรับเด็กที่มีความสามารถบรรยายอารมณ์ของเด็ก ๆ ได้ดี ผูกเรื่องได้สนุก ใช้ถ้อยคำที่สละสลวย เด็กอ่านแล้วเข้าใจง่ายทุกหัวข้อ

แสดงให้เห็นว่าจะจัดทำหนังสือเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความพยายาม อดทน และมีความละเอียดรอบคอบ หนังสือจึงจะมีคุณภาพที่ดี

2. ลักษณะที่ดีของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กที่ตีพิมพ์นั้น ปรานทอง (2526 : 61-62) ได้กล่าวไว้ซึ่งสรุปได้ว่า ควรมีเนื้อหาตรงกับความสนใจของเด็ก ให้ความรู้สอดแทรกคติธรรม เด็กอ่านได้ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการ ตลอดจนให้คำนิยามที่ดีของสังคมตามวัยและประสบการณ์ของเด็ก มีรูปเล่มที่กระทัดรัดสวยงามสะดุดตา ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก

ละเมียด ลิมาอักษร (2521 : 24-25) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กสรุปได้ดังนี้

1. มีความคิดรวบยอดเพียงเรื่องเดียว มีวัตถุประสงค์ชัดเจน
2. มีเนื้อเรื่องตรงตามความสนใจและความชอบของเด็ก
3. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก โครงเรื่องและการดำเนินน่าสนใจ สนุกสนาน มีตัวละครและคำบรรยายไม่มากเกินไป
4. ใช้สำนวนภาษาที่เหมาะสมรัดกุม อ่านง่าย เข้าใจง่าย ไม่สับสนวุ่นวาย ใช้สำนวนภาษาที่เด็กชอบและคุ้นเคย
5. รูปเล่มของหนังสือมีขนาดกระทัดรัด มีสีสวยงามสะดุดตา การเย็บเล่มแข็งแรงทนทาน
6. ควรมีกิจกรรมสอดแทรกหลังจากการอ่านหนังสือจบแล้ว เช่น อธิบายคำยาก คำถาม ให้วาดภาพ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องราวของหนังสือ

ลักษณะหนังสือสำหรับเด็กที่ดี มี 3 ประการดังนี้

1. ด้านเทคนิคการพิมพ์และการจัดรูปเล่ม การจัดพิมพ์ภาพและตัวอักษรต้องชัดเจน ปกติต้องสวยงาม ดึงดูดความสนใจเด็ก ขนาดรูปเล่มเหมาะสมกับความต้องการของเด็ก คุณภาพของกระดาษต้องดี ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัยของเด็ก ภาพและตัวอักษรไม่ทับกัน การจัดหน้าหนังสือดูโปร่งตา
2. ด้านเนื้อหา เนื้อหาน่าสนใจ มีความสนุกสนาน ความยากเหมาะสมกับวัย เนื้อหาถูกต้อง การดำเนินเรื่องควรเร้าใจชวนให้ติดตาม ความสั้นยาวของเนื้อหาเหมาะสมกับวัย ไม่สั้นหรือยาวเกินไป เมื่อเด็กได้อ่านหนังสือนี้แล้วต้องได้รับประโยชน์และแง่คิด สำนวนภาษาต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก

จะเห็นว่าการสร้างหนังสือสำหรับเด็กจะต้องคำนึงการกำหนดเนื้อหา กิจกรรม รูปภาพ สี สัน ขนาดตัวหนังสือ รูปเล่ม และสำนวนภาษาให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญา วัย ประสบการณ์ของเด็ก

3. การจัดรูปเล่มหนังสือสำหรับเด็ก การจัดรูปเล่มหนังสือแบ่งเป็น 2 ส่วน
สรุปได้ดังนี้ (จินตนา ไบกาชยี่. 2534 : 71-84)

3.1 ลักษณะภายนอกของหนังสือ

3.1.1 ขนาด ควรให้เด็กถือ เปิด กางได้สะดวก ควรเป็นหนังสือประเภท
แนวตั้ง ปกแข็ง กะทัดรัด เปิดง่าย

3.1.2 รูปเล่ม ส่วนมากมี 2 แบบ คือ แนวนอนและแนวตั้ง หรืออาจมีเป็น
รูปอื่น เพื่อสอดคล้องกับเนื้อหาภายใน เช่น เนื้อหาเป็นช่างรูปเล่มจะเป็นรูปช่าง เป็นต้น

3.2 ส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ

3.2.1 ส่วนหน้า ประกอบด้วย

หน้าปก (cover) ภาพปกควรสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ควรใช้สี สัน สะอาดตา
บนปกมีชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้วาดภาพประกอบ ตัวโต ชัดเจน เป็นภาพที่ชักจูงใจผู้อ่าน
ปกด้านหลัง (back of the cover) ส่วนใหญ่จะทิ้งว่างหรือรายละเอียด
การพิมพ์

ใบบอกชื่อเรื่อง (half title page) ต่อจากปกมีเพียงชื่อเรื่อง ซึ่งพิมพ์อยู่
ด้านบน

ปกใน (title page) มักอยู่ด้านขวามือ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ชื่อเรื่องและชื่อ
เรื่องรอง ชื่อผู้แต่ง และการจัดพิมพ์

รองปกใน (dedication page) เป็นส่วนหลังของปกใน ส่วนมากใช้เขียน
คำอุทิศหรือผู้อุปการะในการแต่ง

หน้าคำนำหรือคำชี้แจง เป็นหน้าแสดงวัตถุประสงค์ของหนังสือ ประวัติ
ความเป็นมา หรือคำชี้แจงการใช้หนังสือ

หน้าสารบัญ อาจอยู่ซ้ายมือหรือขวามือแล้วแต่หน้าจะว่าง แต่อยู่ต่อจาก
หน้าคำนำ

3.2.2 ส่วนเนื้อหาหรือเนื้อในของเล่ม ประกอบด้วย

สีของตัวอักษร หนังสือส่วนมากมักพิมพ์ตัวอักษรลงบนพื้นสีขาว และสีของ
ตัวอักษรมักเป็นสีดำ

ขนาดของตัวอักษร ควรเลือกขนาดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กประถม
ศึกษาควรใช้ตัวอักษรขนาด 24 ปอนด์ (3 ม.ม.) พิมพ์ให้ชัดเจนไม่เลอะเลือน มีการเว้นว่าง
(space) เพื่อความสวยงามไม่นำเปื้อ และควรใช้ตัวอักษรพิเศษ เช่น ตัวเข้ม ตัวบาง ตัวหนา
เพื่อแสดงความหมายในกรณีพิเศษ

การวางหน้า (layout) หรือการจัดหน้าจัดภาพ มีคำอธิบายให้เหมาะสม มีศิลปะให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ตำแหน่งตัวหนังสือ และภาพต้องมีความสมดุลกับหน้าหนังสือ โดยยึดหลักสมดุล เอกภาพ การเน้นจุดสนใจ การเว้นช่องขาวและหลักการนำสายตา

หลักการจัดภาพมีดังต่อไปนี้

1. ภาพอยู่คนละหน้ากับคำบรรยาย ซึ่งจะอยู่ในลักษณะหน้าคู่ อาจอยู่ด้านขวามือตามหลักความสนใจของคนที่ยังมองด้านขวามือก่อน แต่เด็กจะสนใจภาพมากกว่าหนังสือ เพื่อความสมดุลควรใส่ภาพไว้ซ้ายบ้างขวาบ้าง

2. วางไว้หน้าเดียวกับตัวอักษร คำบรรยายอาจอยู่ด้านบนหรือด้านล่างปนกันไปก็ได้

3. ภาพและคำบรรยายอยู่ด้านเดียวกัน วางไว้ด้านบนด้านล่างกระจายไปทั่วหน้ากระดาษตามที่วาง

4. ภาพและคำบรรยายเป็นภาพเดียวติดต่อกันทั้ง 2 หน้า ทำให้มองเห็นชัดเจน แต่ต้องเป็นภาพใหญ่ ๆ และต้องเย็บกระดาษกลางเล่มให้หน้ากระดาษติดกันเรียบร้อยแบบสนิท ภาพและคำบรรยายจะต้องต่อเนื่องกันสนิท

สี แบบ และขนาดของภาพ ภาพประกอบของหนังสือสำหรับเด็กมีความสำคัญทัดเทียมกับเนื้อเรื่อง เพราะภาพให้ความเพลิดเพลิน ความกระจำแจ้งและความสวยงาม สีของภาพควรสมจริงและเหมาะสมกับเรื่อง เด็กอายุ 6-10 ขวบ ควรจัดภาพและเรื่องไว้อย่างละครึ่งหน้า

คุณภาพของกระดาษ ควรเป็นกระดาษดี หนา มัน แข็งแรง ทนทานต่อการหยิบถือของเด็ก

จำนวนหน้า ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของเรื่อง

3.3 ส่วนหลัง ประกอบด้วย

หน้ากิจกรรมหรือคำอธิบายศัพท์ มีบรรณานุกรม ดัชนีและภาคผนวก

รองปกใน (ปกหลัง อาจเป็นการจัดพิมพ์หรือชื่อชุด)

ปกหลัง อาจเว้นว่างเปล่า แต่ปัจจุบันมักมีภาพประกอบ เพื่อสร้างความสนใจ

ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็ก ควรเลือกขนาด รูปเล่ม สี ขนาดตัวอักษร การวางตำแหน่งภาพและตัวหนังสือ ต้องคำนึงถึงให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและความถูกต้องตามหลักการที่จะให้ก่อการเรียนรู้ของเด็กด้วย

4. หลักเกณฑ์การสร้างหนังสือสำหรับเด็กให้มีคุณภาพ ในการสร้างหนังสือสำหรับเด็กควรคำนึงถึงคุณภาพ คูลเชรสตา (Kulsherstha. 1972 : 46-82) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาไว้พอสรุปได้ดังนี้

4.1 โครงเรื่อง ในการพิจารณาหนังสือสำหรับเด็กนั้นโครงเรื่องเป็นสิ่งสำคัญที่สุดคือ ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ ควรเริ่มจากจุดภายในสู่จุดภายนอก (inside-out) เพื่อให้ผู้อ่านเกิดแนวคิด ทศนะจากตัวละครชี้ให้เห็นผลพยายามของบุคคล

4.2 ฉาก ฉากต่าง ๆ ในเรื่องจะต้องชัดเจน น่าเชื่อถือและจะต้องตรงกับความเป็นจริง ฉากจะบอกให้รู้ว่าเรื่องเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด บรรยากาศควรเป็นบรรยากาศที่เด็กคุ้นเคย ช่วยเสริมประสบการณ์ ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์นั้น

4.3 แก่นของเรื่อง แนวคิดของเรื่องควรเป็นเรื่องในชีวิตประจำวันตามประสบการณ์ของเด็ก ไม่ซับซ้อน ช่วยให้ด้านการพัฒนาและปรับตัวของเด็ก และช่วยสนองความต้องการเรียนรู้ ของเด็ก

4.4 ตัวละคร ในเรื่องไม่ควรมีตัวละครมาก เพราะจะทำให้เรื่องซับซ้อนเกินไป

4.5 แนวการเขียนเรื่อง ผู้เขียนต้องศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องที่จะเขียนว่าควรใช้ภาษาให้ถูกต้องตามความนิยม ถ้าเป็นบทร้อยกรองต้องถูกต้องตามฉันทลักษณ์ โดยต้องศึกษาบัญญัติคำจากกรมวิชาการ เพื่อจะได้เลือกใช้ได้เหมาะสม

4.6 รูปเล่ม

4.6.1 รูปเล่มควรเหมาะสมมือสะดวกต่อการหยิบถือ กระดาษมีคุณภาพดี การเย็บเล่มคงทนถาวร การจัดหน้าควรให้มีที่ว่างเพื่อพักสายตา ปกหลังมีความสอดคล้องกับหน้าปก และต้อง ไม่ผิดพลาดในเรื่องการพิมพ์

4.6.2 ภาพช่วยเสริมความเข้าใจ ความหมาย และสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์

4.6.3 ตัวอักษร ต้องพอเหมาะกับวัยและสายตาของเด็ก มีความชัดเจน สะกดการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

5. ขั้นตอนในการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก ควรพิจารณาขั้นตอนพอสรุปไว้ดังนี้ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2527 : 12-21)

5.1 ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็ก

5.2 เลือกเนื้อหา โดยการวิเคราะห์หลักสูตร สำนวณสภาพปัญหาความต้องการของท้องถิ่น

5.3 เขียนโครงเรื่อง (plot) โครงเรื่องจะครอบคลุมจำนวนหน้าและจำนวนหัวข้อเรื่อง รวมถึงความสั้นยาวของแต่ละหัวข้อเรื่องของย่อหน้า เพื่อนำไปสู่การจัดหน้าได้เหมาะสมกับภาพประกอบ

5.4 การเขียนบท (script) เป็นการนำเรื่องราวที่ได้จากโครงเรื่องหรือเนื้อเรื่องย่อมาเขียนบอกขั้นตอนของเรื่องและรูปภาพ ซึ่งจะเป็แนวทางการจัดภาพและรูปเล่มของหนังสือ

5.5 การทำดัมมี่ (dummy) คือ การทำหนังสือจำลองของหนังสือที่จะทำขึ้นมาเขียนและวาดรูปลงไปโน้ดมี ตั้งแต่ปกไปถึงหน้าสุดท้าย เพื่อดูว่าเหมาะสมเพียงใด

5.6 การทำรูปเล่ม (format) ลักษณะรูปร่าง ขนาดกระดาษ และขนาดตัวหนังสือพิมพ์หรือตัวพิมพ์

5.7 การตั้งชื่อเรื่อง อาจตั้งก่อนหรือหลังการเขียนก็ได้ แต่ควรจะให้ น่าสนใจ เร้าใจ มีความแปลกใหม่ ทำให้เดาได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร รู้จักใช้สำนวนที่เด็กติดใจและเกิดภาพพจน์

เอกสารเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้าน

1. ความหมายของนิทานพื้นบ้าน กุหลาบ มัลลิกะมาส (2509 : 99) ได้กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านไว้ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านเป็นสมบัติของคนธรรมดาตามพื้นบ้านพื้นเมืองทั่ว ๆ ไป เป็นเครื่องบอกสภาพชีวิตและสังคมของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นเรื่องเล่าสู่กันมาช้านานก่อนประวัติศาสตร์ และเป็นที่แพร่หลายทั่วไป เนื้อเรื่องอาจแตกต่างกันไปตามเวลาและสถานที่ ทั้งนี้เพราะการถ่ายทอดทางมุขปาฐะผู้เล่าต่อเติมเองบ้าง ประเพณีของท้องถิ่นทำให้เรื่องแตกต่างกันออกไป

2. ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้านมีลักษณะดังนี้

2.1 เป็นเรื่องเล่าด้วยคำธรรมดา เป็นร้อยแก้วไม่ใช่ร้อยกรอง

2.2 เล่ากันด้วยปากสืบกันมาเป็นเวลาช้านาน

2.3 ไม่ปรากฏว่าผู้เล่าดั้งเดิมเป็นใคร

กิ่งแก้ว อัทธการ (2519 : 8) กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านสรุปได้ว่า นิทานพื้นบ้านหมายถึง เรื่องที่เล่าทั่วไปมิได้ตั้งใจแสดงประวัติความเป็นมาของอะไร จุดใหญ่เล่าถึงความสนุกสนาน อาจแทรกคติสอนใจไปด้วย นิทานพื้นบ้านมิใช่เรื่องเฉพาะสำหรับเด็ก บางเรื่องอาจเหมาะสำหรับผู้ใหญ่เท่านั้น นิทานพื้นบ้านบางเรื่องสะท้อนสภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ โครงสร้างของเรื่องแบ่งเป็น 6 ชนิด ได้แก่

1. นิทานไม่รู้จบ
2. นิทานเรื่องสัตว์
3. นิทานคติ
4. มุขตลก
5. เรื่องไม้
6. นิทานทรงเครื่อง

เสนาหา บุญรักษ์ (2527 : 87-89) กล่าวถึงนิทานพื้นบ้านซึ่งสรุปได้ดังนี้
 นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องเล่าสืบต่อมาช้านานจนไม่ทราบตัวผู้เล่า เรื่องเดิมและ
 ไม่ทราบอายุของนิทานนั้น เล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้ว ยังใช้ภาษาพื้น ๆ ที่
 เข้าใจง่ายในหมู่คนสามัญทั่วไป นิทานพื้นบ้านมีบทบาทและความสำคัญยิ่งในสังคม ซึ่งจำแนก
 โดยสังเขปได้ดังนี้

1. นิทานเป็นเครื่องให้ความบันเทิง
2. นิทานเป็นเครื่องบอกความปรารถนาในชีวิตมนุษย์ ซึ่งสังเกตได้จากบทบาทและ
 ความรู้สึกของตัวละคร
3. นิทานเป็นเครื่องในการล้อเลียนบุคคลที่สังคมให้ความยกย่องนับถือ แต่
 ประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น พระภิกษุสงฆ์ เป็นต้น
4. นิทานเป็นที่รวมวิถีชีวิต พิจารณาจากความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี
 ความเป็นอยู่ และการประพฤติปฏิบัติที่ปรากฏจากตัวละครและเหตุการณ์
5. นิทานเป็นเครื่องกล่อมกล่อมจิตใจ เป็นเครื่องมือสั่งสอนบุคคลให้ทำความดี
 โดยให้ข้อคิด ปรัชญา หรือผลบุญผลกรรม
6. นิทานมีบทบาทสำคัญต่อวงการศึกษ เด็ก ๆ ชอบฟังและอ่านนิทาน ผู้ใหญ่
 จึงเล่านิทานหรือสร้างสื่อนิทานสำหรับเด็กขึ้น โดยสอดแทรกคติธรรมหรือค่านิยมที่พึงประสงค์
 สำหรับให้เด็กได้อ่าน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้เป็นเด็กดี
 จะเห็นว่านิทานพื้นบ้านเป็นสมบัติอันมีค่าของชาติที่ควรอนุรักษ์ไว้ต่อไป เพื่อสืบสาย
 ไว้เป็นสื่อสำหรับให้คติสอนใจ ข้อคิด ค่านิยมที่ดี ขนบธรรมเนียมประเพณี และเพื่อความ
 บันเทิงจิตใจมนุษย์ชาติอันเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง

เอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดและการประเมินผลความสามารถ เป็นการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับ
 ผลสัมฤทธิ์ (achievement) ของบุคคล กล่าวคือเป็นการวัดและประเมินผลให้ทราบว่าใน
 ช่วงเวลาที่ผ่านมานั้น บุคคลนั้นได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง หรือมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว
 มากน้อยเพียงใด บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535 : 25-50) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบ
 วัดผลสัมฤทธิ์สรุปได้ดังนี้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (achievement test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้
 ความสามารถ และทักษะทางวิชาการที่ได้จากการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างเองเป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเป็นครั้งคราว เพื่อใช้
 ทดสอบความรู้ ความสามารถ และทักษะของนักเรียนในห้องเรียน บางครั้งจึงเรียกว่า

classroom test แบบทดสอบนี้เมื่อใช้แล้วมักทิ้งไป และถ้าต้องการสอบใหม่ก็จะสร้างใหม่หรือปรับปรุง ดัดแปลงของเก่า มาใช้ใหม่

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (standardized test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างและผ่านกระบวนการพัฒนาจนมีคุณภาพได้มาตรฐาน

ลักษณะของข้อสอบที่ดี ข้อสอบและแบบทดสอบแต่ละชนิด แต่ละประเภทจะมีคุณสมบัติที่ดีเฉพาะตัว และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ทดสอบผลการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไรก็ตาม ข้อสอบที่ดีนั้นควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความตรง (validity)
2. มีความเที่ยง (reliability)
3. มีระดับความยากง่าย (difficulty index)
4. มีอำนาจจำแนก (discrimination power)
5. ความเป็นปรนัย (objectivity)
6. มีความหมายในการทดสอบ (meaningfulness)
7. สามารถนำไปใช้ได้ (usability)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ การศึกษาเรื่องขนาดรูปเล่มและภาพประกอบ สมทรง สิตลายัน (2516) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่มีเด็กชอบ พบว่านักเรียนชอบรูปเล่ม 6x8.5 นิ้ว ประเภทแนวตั้ง (upright) มากที่สุดทุกระดับชั้น และมีความเห็นว่า ขนาด 5x7.25 นิ้ว กระดาษที่สด ขนาด 6x2.5 นิ้ว เหมาะในการถือที่สุด ซึ่งใกล้เคียงกับที่ ปัทมา สมพงษ์ (2522) ได้วิจัยพบว่า เด็กชอบหนังสือปกแข็ง ขนาด 13x18 เซนติเมตร ภาพประกอบอยู่ด้านบนของเนื้อเรื่อง และจากการศึกษาลักษณะของภาพแบบต่าง ๆ ที่เด็กชอบนั้น วุฒิ แตรสังข์ (2514) ได้ศึกษาแบบ สี และขนาดของภาพประกอบแบบเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งเพศชายและเพศหญิงทุกระดับชั้นชอบภาพถ่ายมากกว่าภาพวาดแลเงาหรือภาพวาดลายเส้น ชอบภาพสีธรรมชาติมากกว่าภาพขาว-ดำหรือภาพสีเดียว ชอบภาพขนาดใหญ่มากกว่าภาพขนาดกลางหรือขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนกลุ่มอายุ 11, 12, 13 และ 14 ปี ต่างมีความเห็นตรงกันคือ เลือกภาพถ่ายเป็นอันดับแรก และอิทธิพลของแบบของภาพที่มีต่อการชอบ-ไม่ชอบภาพ จะพบนักเรียนในกลุ่ม 13 ปีมากที่สุด

ในส่วนของภาพต่อการเรียนรู้ ประสงค์ นิ้มมา (2517) ได้ศึกษารูปแบบของภาพที่มีผลต่อความคงทนในการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบการใช้สไลด์สร้างจากภาพถ่าย ภาพวาดเหมือนจริง ภาพวาดลายเส้นเป็นวัสดุประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

พบว่า เด็กชอบสไลด์ที่สร้างจากภาพถ่ายมากที่สุด รองลงมาคือ ภาพเหมือนและชอบภาพถ่ายเส้นน้อยที่สุด ส่วนการเรียนรู้ของนักเรียนจากภาพชนิดต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน ความแตกต่างความชอบสำหรับเด็กในเมืองและชนบทนั้น ฉลอง ทับศรี (2517) ได้ศึกษาความชอบของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นในเมืองกับชนบท จังหวัดสุพรรณบุรี โดยนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้เครื่องมือ คือ ภาพถ่าย ภาพเหมือน ภาพประติมากรรม และภาพล้อ (การ์ตูน) ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ชอบภาพล้อ (การ์ตูน) มากที่สุด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ชอบภาพถ่ายมากที่สุด นักเรียนในเมืองและชนบทนั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ชอบภาพถ่ายไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในเมืองชอบภาพถ่ายมากกว่านักเรียนชนบท จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีแนวโน้มว่าชอบภาพถ่ายมากกว่าเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ซึ่งมีความชอบภาพล้อ (การ์ตูน) ตรงตามพัฒนาการทางศิลปะของเด็กกว่า เมื่อเด็กโตขึ้นจะชอบภาพที่เหมือนจริง

นอกจากนั้นในเรื่องของการฝึกทักษะ จรรยา วัจโน (2522) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสร้างหนังสืออ่านประกอบเรื่องร้อยกรอง เพื่อฝึกทักษะของเด็กในระดับประถมศึกษาได้ผลตรงกันว่า หลังจากได้นำหนังสือไปทดลองแล้วทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อหาความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียน ผลการวิจัยเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนและการทดสอบหลังการเรียนของทั้งสองกลุ่มปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าการฝึกทักษะโดยใช้หนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการอ่านเพิ่มขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2519) ได้รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย ปี 2529 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ชอบอ่านนิทาน-นวนิยายมากที่สุด ประเภทหนังสือที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาชอบอ่านรองลงมา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วรรณคดี หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เมื่อเปรียบเทียบความสนใจต่อหนังสือประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนทั้งสองระดับได้ผลว่า ถ้านักเรียนชั้นประถมศึกษาขึ้นไปและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจะมีแนวโน้มที่จะอ่านหนังสือประเภทนิยายสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ และหนังสือเกี่ยวกับลัทธิการเมืองเพิ่มขึ้น ตรงกันข้ามแนวโน้มที่จะชอบอ่านหนังสือประเภทวรรณคดีนิทาน-นวนิยาย หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และศาสนาลดลง ส่วนหนังสือที่มีความสนใจเกือบคงที่ไม่ว่าจะอยู่ชั้นประถมศึกษา ได้แก่ สารคดี ตำราว่าด้วย ทำสิ่งต่าง ๆ และเรื่องแปล

สดุติพันธ์ หวังสุริยะ (2530 : 55) ศึกษาความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยบทเรียนที่บทสรุปก่อนการอ่าน เนื้อเรื่อง บทเรียนที่มีบทสรุปหลังการอ่านเนื้อเรื่อง และไม่มีบทสรุปเนื้อเรื่อง ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ซ้ำเรื่อง พัชรชนม์ (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนต่อหนังสืออ่านประกอบเรื่อง “ความหวังของดวงใจ” อยู่ในระดับดี
3. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนต่อหนังสือประกอบเรื่อง “ความหวังของดวงใจ” อยู่ในระดับดีมาก ทางด้านการสร้างหนังสือสำหรับเด็กเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้มีผู้วิจัยอีกท่าน คือ

รัชมี บุญญสิทธิ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างสำหรับเด็กเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลอุดมวิทยา จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้สำรวจความสนใจการอ่านของนักเรียน 200 คน โดยใช้แบบสอบถามและสร้างหนังสือ 2 เล่ม ประเภทร้อยกรองเรื่อง “ลูกกบคบเพื่อน” และ “เสือเฒ่ากับเจ้ากวาง” ประเภทร้อยแก้วและนำหนังสือทั้ง 2 เล่ม ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. หนังสือเล่มที่ 2 มีความยากง่ายเหมาะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. ผู้เชี่ยวชาญและครูภาษาไทยประเมินประสิทธิภาพของหนังสือเล่มที่ 1 อยู่ในระดับดีและดีมาก
3. สัมฤทธิ์ผลของการอ่านของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ มอสเลย์ (Mosley. 1969 : 3247-A) ได้ศึกษาทักษะการอ่านด้านความผิดพลาดในการใช้เหตุผล โดยเปรียบเทียบเด็กที่อยู่ในสภาพสังคมและเศรษฐกิจดีและเด็กที่อยู่ในสภาพสังคมและเศรษฐกิจไม่ดี ทดลองกับเด็กชั้นประถมศึกษาในรัฐคาโรไลนา โดยลักษณะความผิดพลาดที่สืบเนื่องมาจากสิ่งที่เหมือนกับต้นตำหรับที่ผิดพลาดการทดลองทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวม และการขัดแย้งในตัวเอง ผลการทดลองทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

กายเยอร์ (Dwyer. 1975 : 49-61) ได้ศึกษาผลของระดับสติปัญญาที่มีต่อประสิทธิภาพของอุปกรณ์การสอนประเภทภาพประกอบ (illustration) โดยใช้ภาพขาว-ดำและภาพสีประกอบ การสอนเรื่องหัวใจดังนี้คือ ภาพลายเส้นสีดำบนพื้นขาว ภาพลายเส้นสีน้ำเงินบนพื้นชมพู ภาพวาดแสดงรายละเอียดแรเงาขาว-ดำ ภาพวาดแสดงรายละเอียดแรเงาสีตามความเป็นจริง หุ่นรูปหัวใจขาว-ดำ หุ่นรูปหัวใจสี ภาพถ่ายตามความเป็นจริงขาว-ดำ ภาพถ่ายตามความเป็นจริงสีเหมือนจริง ผลการทำวิจัยปรากฏว่า ภาพสีทุกประเภทให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงสุด และผู้เรียนระดับสติปัญญาสูงได้รับความสำเร็จมากกว่าผู้เรียน

ระดับสติปัญญาปานกลางและต่ำ ผลการทำวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าภาพสีมีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงกว่าภาพขาว-ดำ ไม่ว่าแบบของภาพจะเป็นเช่นไรก็ตาม

วอนแลม (Vollam. 1972 : 4435-A) ได้ศึกษาผลของภาพต่างสีที่มีต่อการเรียนรู้ เนื้อหาจากภาพของนักเรียนระดับ 6 จำนวน 90 คน โดยใช้ภาพขาว-ดำ ภาพสีธรรมชาติ และภาพประดิษฐ์ ปรากฏว่าผลการเรียนรู้เนื้อหาจากภาพสีให้ผลสูงสุด รองลงมา เป็นภาพขาว-ดำ ซึ่งให้ผลสูงกว่าภาพประดิษฐ์

ส่วนงานวิจัยต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับความชอบภาพแบบต่าง ๆ คือ สโลน (Sloan. 1972 : 6018-A) ได้ศึกษาความชอบแบบภาพของนักเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษาระดับ 2 และระดับ 5 แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในเมืองและนอกเมือง โดยใช้ภาพ 4 แบบ คือ ภาพถ่าย ภาพวาดเหมือนจริง ภาพประดิษฐ์ และภาพการ์ตูน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเลือกภาพที่ชอบมากที่สุด ผลการทดลองของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนพบว่า นักเรียนทั้งในเมืองและนอกเมืองชอบภาพถ่ายมากที่สุด รองลงมาคือ ภาพวาดเหมือนจริง ภาพประดิษฐ์ และภาพการ์ตูน ด้านการศึกษาความชอบแยกตามเพศพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชอบภาพถ่ายมากที่สุด แต่นักเรียนชายชอบภาพวาดเหมือนจริงพอ ๆ กับภาพถ่าย รองลงมาคือ ภาพประดิษฐ์และภาพการ์ตูนเท่า ๆ กัน